

Prof. dr hab. Arkadiusz Rojczyk

Katowice, 27 września 2024 r.

Instytut Językoznawstwa

Wydział Humanistyczny

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Strona | 1

Recenzja cyklu publikacyjnego autorstwa mgra Kacpra Łodzikowskiego pt. *Innovative methods for the teaching of second language metalinguistic awareness* w postępowaniu o nadanie stopnia doktora przygotowanego pod kierunkiem dra hab. Piotra Gąsiorowskiego, prof. UAM na Wydziale Anglistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Przedstawiona do recenzji praca jest cyklem publikacyjnym składającym się z trzech publikacji: dwóch artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych oraz jednego rozdziału w monografii zbiorowej. Cykl opatrzonym jest wstępem, nakreśleniem obszaru badawczego, przeglądem literatury oraz zakończony jest konkluzjami i wskazaniem przyszłych obszarów badawczych. Publikacja 1 jest pracą współautorską, w której Kandydat jest pierwszym autorem. W oświadczeniu autorskim wskazano, że Kandydat wniósł równy wkład w konceptualizację oraz główny wkład w opracowanie manuskryptu. Publikacja 2 jest samodzielnym działaniem naukowym Kandydata. Publikacja 3 ma trzech autorów, Kandydat jest autorem pierwszym i wniósł równy wkład w konceptualizację oraz główny wkład w opracowanie manuskryptu i redakcję. Publikacja 1 i 2 to artykuły w bardzo dobrych czasopismach naukowych zajmujących się dydaktyką języka obcego. Pierwsze czasopismo to *ELT Journal* wydawane przez Oxford University Press z Impact Factor na poziomie 3.1 (140 pkt. MNiSW). Drugie czasopismo to *Language Learning and Technology* z Impact Factor na poziomie 3.5 i CiteScore o wartości 9, co lokuje niniejsze czasopismo w 99 percentylu w Scopus. Nic dziwnego zatem, że czasopismo to ma 200 pkt. na liście MNiSW. Publikacja w tych dwóch czasopismach, biorąc pod uwagę skrupulatność procesu recenzyjnego oraz tzw. ‘rejection rate’, jest dużym osiągnięciem. Mniejszym osiągnięciem, jeśli chodzi o prestiż kanałów komunikacji, jest publikacja 3, która jest rozdziałem w monografii wieloautorskiej wydanej przez wydawnictwo Springer.

Zakres tematyczny recenzowanego cyklu to innowacyjne metody w dydaktyce świadomości metajęzykowej. Właściwie w nazwie cyklu lepiej byłoby zawęzić ‘metajęzykowej’ do ‘metafonologicznej’, ale rozumiem, że wtedy nie pasowałaby Publikacja 3, która jest bardziej ogólna.

Cykl ten łączy dwa elementy, które są aktualnie obecne w badaniach nad przyswajaniem i nauczaniem języka obcego. Nowe technologie zawsze budziły zainteresowanie w dydaktyce języka obcego, ponieważ pozwalały rozszerzać wachlarz technik nauczania. Jest to tym bardziej istotne obecnie, kiedy obserwujemy wpływ sztucznej inteligencji (AI) na różne obszary dydaktyki. Drugi element to wiedza metajęzykowa, czy też tutaj metafonologiczna, która wpływa na proces przyswajania struktury dźwiękowej języka obcego. Zostało to wykazane w licznych badaniach i potwierdza się również w nauczaniu wymowy języka obcego. Możemy puszczać uczniom nagrania natywnej wymowy języka obcego godzinami przez wiele dni i nie zaobserwować żadnej poprawy w artykulacji i percepcji. Z drugiej strony, możemy nauczyć uczniów, jak działa aparat mowy i jak różnicują się dźwięki języka ojczystego i języka obcego, a wkrótce zobaczymy, że ta wiedza metafonologiczna da im świadomość, która przełoży się na zauważalne zmiany w wymowie. Szkoda, że recenzowany cykl nie szuka badawczo takiego połączenia między wiedzą metafonologiczną a zmianami w wymowie, a jedynie zamyka się w obszarze metajęzyka. Wydaje mi się, że warto w przyszłości podjąć próbę szukania głębszych korelacji między treningiem wiedzy metafonologicznej, co prowadzi do większej wiedzy metafonologicznej, a finalnie wpływem całościowym tych dwóch elementów na zmiany w artykulacji i percepcji wymowy w języku obcym.

Recenzowany cykl, wraz ze wstępem, omówieniem literatury oraz zakończeniem jest przygotowany starannie i ma logiczną strukturę. Poniżej omówię poszczególne jego elementy.

Część pierwsza w sposób zwięzły i klarowny przedstawia historyczny rys nauczania wymowy języka obcego, cechy jakie kształtują wymowę zbliżoną do natywnej, a następnie przechodzi do omówienia treningu wiedzy metafonologicznej. Mamy tutaj przedstawione techniki treningu oraz wskazane luki w obecnej wiedzy na temat podnoszenia wiedzy metafonologicznej. Całość ma sens i Kandydat wykazał się znajomością tematu i literatury. Część druga to wprowadzenie poszczególnych publikacji w cyklu. Raczej nie nazwałbym sekcji 2.1. 'About the publications', wybrałbym coś bardziej w rejestrze naukowym, np. 'The characteristics of each publication in the cycle'.

Publikacja 1: artykuł badawczy: Łodzikowski, K., Jekiel, M. (2019). Board games for teaching English prosody to advanced ELT learners. *ELT Journal* 73: 275-285.

Czasopismo *ELT Journal* wydawane jest przez Oxford University Press (IF: 3.1, MNiSW: 140). Jest to czasopismo uznane, koncentrujące się na nauczaniu języka angielskiego jako języka obcego. Posiada dobry proces recenzyjny. Kandydat jest tutaj pierwszym autorem, określa swój wkład jako równy na poziomie konceptualizacji oraz główny w przygotowaniu manuskryptu. Nie mamy tutaj

informacji o wkładzie Kandydata w zebranie danych i ich analizę statystyczną. Celem badania jest wykorzystanie gier planszowych w uczeniu angielskiej prozodii na poziomie studiów anglistycznych. Mimo że nie jest to podejście technologicznie zaawansowane, można uznać, że jest nowatorskie. Artykuł posiada krótki przegląd literatury oraz uzasadnienie, dlaczego można wykorzystać gry planszowe do uczenia prozodii. Uzasadnieniem tym jest fakt, że zwiększenie metakompetencji prowadzi do bardziej skutecznego przyswajania trudnych elementów w wymowie. Zgadzam się z tym uzasadnieniem. Sekcja poświęcona materiałowi badawczemu opisuje projekt gry i elementy, które są trenowane. Badanie zostało przeprowadzone w modelu podłużnym. W badaniu wzięło udział 29 studentów. Autorzy precyzują, jakie zmienne były mierzone, są to zaangażowanie w aktywność, punkty z quizów i testów oraz ocena przydatności gry. W analizie statystycznej wykorzystano regresję wielokrotną, jest to poprawne zastosowanie metody statystycznej do zebranych danych. Wyniki wykazały, że gry planszowe powodowały nieznacznie większe zaangażowanie studentów w pracę nad zagadnieniami związanymi z prozodią. Zauważono również umiarkowanie wyższą punktację w testach wśród studentów w grupie testowej oraz, co raczej przewidywalne, że gry powodowały większe doświadczenie przyjemności z zajęć i zaangażowanie interakcyjne. Badanie zostało poprawnie zaplanowane i przeprowadzone. Nowatorskim elementem jest zastosowanie gry planszowej w nauczaniu pojęć związanych z prozodią, nie widziałem tego wcześniej. Głównym moim zarzutem do badania jest, o czym już wspomniałem wcześniej, że nie wiemy nic, jak taki trening metakompetencji w zakresie prozodii realnie wpływa na wymowę w zakresie prozodii. Nie mamy tutaj analizy nagrań studentów. Szkoda, że autorzy nie poszli o ten krok dalej, byłoby to bardzo interesujące, by zbadać, czy rzeczywiście możemy tutaj mówić o realnym wpływie na wymowę.

Publikacja 2: Artykuł badawczy: Łodzikowski, K. (2021). Association between allophonic transcription tool use and phonological awareness level. *Language Learning and Technology* 25(1): 20-30.

Czasopismo *Language Learning and Technology* jest bardzo dobrym czasopismem publikującym badania łączące nowe technologie z nauczaniem języków obcych. Czasopismo to posiada Impact Factor o wartości 3.5 i zajmuje bardzo wysoką pozycję w bazie Scopus, co było podstawą do przyznania mu 200 pkt. na liście ministerialnej. Proces recenzyjny w tym czasopiśmie jest szczegółowy. Kandydat był tutaj samodzielnym autorem, tak więc wziął odpowiedzialność za planowanie i przeprowadzenie badania oraz za analizę wyników i sformułowanie wniosków. Celem badania była analiza wpływu narzędzi online do transkrypcji alofonicznej na zwiększenie

świadomości fonologicznej. Część teoretyczna omawia rolę świadomości fonologicznej w nauczaniu wymowy oraz komputerowe techniki uczenia wymowy. Narzędziem badawczym jest aplikacja online, która trenuje przekształcanie transkrypcji fonemicznej na transkrypcję fonetyczną. Pomysł stworzenia takiej aplikacji jest ciekawy i przydatny. W badaniu wzięło udział 55 studentów na pierwszym roku. Aplikacja zbierała dane w postaci decyzji korzystających z niej studentów, co było źródłem danych do analizy. W analizie statystycznej zastosowano model regresji linearniej. Wyniki wykazały, że w 91% przypadków korzystanie z aplikacji zwiększało uzyskane punkty w testach śródsemestralnych. Struktura linearna korzystania z aplikacji miała większy wpływ niż nominalna ilość pojedynczych wejść do aplikacji. Uogólniając, można powiedzieć, że aplikacja wpływa korzystnie na zwiększenie świadomości fonologicznej studentów. Badanie jest ciekawe i poprawnie zaplanowane. Znacznym osiągnięciem Kandydata było stworzenie badanej aplikacji, może ona mieć długofalowe zastosowanie praktyczne. Moja uwaga do tego badania jest znowu taka sama jak w poprzednim badaniu. Kandydat wykazał, że aplikacja zwiększa świadomość fonologiczną, ale nie poszedł krok dalej i nie wykazał, że aplikacja ma wpływ na wymowę w języku angielskim. Opcji do analizy akustycznej wymowy było tutaj mnóstwo, wiele z testowanych cech alofonicznych da się dobrze zobrazować w spektrogramach. Można było testować na przykład brak plosji, ubezdźwięcznienie czy też aspirację.

Publikacja 3: rozdział w monografii: Łodzikowski, K., Foltz, P. W., Behrens, J. T. (2024). Generative AI and its educational implications. W: D. Kourkoulou, A. Tzirides, B. Cope, M. Kalantzis (red.), *Trust and inclusion in AI-mediated education: Where human learning meets learning machines*. Cham: Springer.

Rozdział został wydany w pracy zbiorowej w wydawnictwie Springer w serii Postdigital Science and Education. Kandydat jest pierwszym autorem, miał równy wkład w konceptualizację i główny wkład w opracowanie manuskryptu, pisanie i redakcję. Publikacja nie ma komponentu eksperymentalnego, jest omówieniem stanu badań nad modelami generative AI i ich wykorzystaniem w nauczaniu. Rozdział czyta się dobrze, jest napisany kompetentnie, zawiera istotny przegląd literatury. Zawiera on omówienie nie tylko potencjału generative AI, ale również charakterystykę jego ograniczeń. Publikacja ta potwierdza potencjał Kandydata do współpracy międzynarodowej, dwaj pozostali współautorzy pracują na University of Colorado i University of Notre Dame. Sam fakt, że Kandydat jako pierwszy autor był w stanie zainteresować współpracą naukowców z takich ośrodków jest

istotnym osiągnięciem i świadczy o tym, że Kandydat znajduje powoli uznanie w międzynarodowym środowisku naukowym.

Strona | 5

Podsumowując omówiony cykl badawczy należy podkreślić jego mocne strony. Kandydat opublikował artykuły naukowe w czasopismach z istotnym Impact Factor, czyli przeszedł szczegółowe recenzje na poziomie międzynarodowym. Dla wielu naukowców we wczesnych etapach kariery naukowej są to czasopisma nieosiągalne. Kandydat wykazał się umiejętnością planowania badania, stworzenia nowatorskich materiałów badawczych, przeprowadzenia analizy statystycznej opartej na zaawansowanych modelach oraz przygotowania manuskryptu w odpowiednim standardzie. Kandydat umie pracować w zespole, nie tylko na poziomie tej samej uczelni, ale również na poziomie międzynarodowym. Zaprezentowane badania w artykułach naukowych są nowatorskie i wnoszą wkład w badania nad przyswajaniem wymowy języka obcego. Krytyka odnosiła się do braku badawczego połączenia między świadomością fonologiczną a rzeczywistą wymową badanych. Jeśli Kandydat w przyszłości zdecyduje się na włączenie analizy akustycznej nagrań do testowania materiałów treningowych, wartość Jego badań wzrośnie. Konkludując, stwierdzam, że **dorobek mgra Kacpra Łodzikowskiego stanowi oryginalny i zauważalny wkład w rozwój wiedzy na temat przyswajania wymowy języka obcego oraz wnoszą o dopuszczenie do publicznej obrony.**

Prof. dr hab. Arkadiusz Rojczyk

